

180327

Till landstingsdirektörer och SKL:s sjukvårdsdelegation

Tillgänglighet och allergi i vård och omsorg

Många har idag allergi och annan överkänslighet av olika grad och är ofta känsligare än andra för till exempel parfymade produkter, dofter och passiv rökning. Var tionde vuxen och vart nionde barn har astma. Cirka 6 procent av befolkningen har så kallad sensorisk hyperreaktivitet (reaktion mot dofter/kemiska ämnen) och ca 19 procent vuxna har pälsdjursallergi. Drygt en tredjedel av befolkningen har någon form av doftöverkänslighet.

Information behövs för ökad förståelse och anpassning för människor med osynliga funktionsnedsättningar. Personer med allergi och överkänslighet är beroende av omgivningens hänsyn för att inte bli sjuka. Vissa växter och blommor avger doft och/eller pollen som kan ge besvär. Jordnötter och nötter kan ge allvarliga allergireaktioner vid små mängder vilket gör det extra viktigt att ha säkra rutiner för mathantering.

Riksdagen har undertecknat FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Artikel 9 handlar bland annat om tillgänglighet till lokaler inomhus för personer med funktionsnedsättning så de kan delta på lika villkor som andra. Från och med 1 januari 2015 finns även ett diskrimineringsförbud i diskrimineringslagen om bristande tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning.

Sveriges Kommuner och landsting har antagit ett positionspapper om funktionshinder och delaktighet 2017. Punkt 7 i detta tar krav upp om tillgänglighet och social hänsyn i upphandling och punkt 9 behandlar tillgänglighet och delaktighet. Bland annat bör kommuner, landsting och regioner verka för att det finns information om tillgänglighet och möjlighet att delta i olika verksamheter för personer med funktionsnedsättning.

Här följer råd och information att förmedla vidare till er personal och patienter/besökare. Astma- och Allergiförbundet har tagit fram en **folder om tillgänglighet och allergi i vård och omsorg** som kan användas för information till personalen, se länk för beställning här; <http://astmaoallergiforbundet.shop.strd.se/product/8938/8938/12/956075>

Dofter, parfym och rökning:

- Informera personalen (även i hemtjänst och hemsjukvård) om att inte använda parfym, rakvatten och andra doftande produkter på arbetet. Ta gärna fram en policy om parfymdofter för arbetsplatsen. Särskilda arbetskläder bör användas på arbetet.
- Välj i första hand produkter som uppfyller kriterier för Svalanmärkning vid upphandling av rengörings- och hygienprodukter. Välj lågallergena växter som inte doftar om personalen har växter i på arbetsplatsen (växter bör dock inte finnas alls på sjukhus).
- Ta gärna policybeslut om rökfri arbetstid för att förbättra hälsan hos medarbetare och vårdtagare och undvika röklukt.

Pälsdjur:

- Informera personalen om att använda arbetskläder som inte varit i kontakt med djur. Ansvarig för att organisera arbete med omsorg i hem bör ta hänsyn till personal som har pälsdjur när man bestämmer vem som ska arbeta var.
- Sällskapsdjur ska inte finnas i vård och omsorg. Sätt upp tydliga förbudsskyltar om pälsdjur vid samtliga entréer och informera tydligt om djurförbud i olika informationskanaler. Informera även om risker när det gäller pälsdjursallergi och andra djur än hund, t ex kanin, katt och häst.
- Om insats med tjänstehund (t ex vårdhund eller terapihund) planeras ska vägledning för hund i vård och omsorg följas – både när det handlar om gällande lagstiftning och praktisk vägledning. Informera all personal om vägledningarna.
- Om insats med tjänstehundar planeras är det viktigt att arbetet planeras så att personal inte rör sig allergen via kläder och hår från områden där djur tillåts till djurfria områden. Det är djuret som ska flyttas om problem uppstår även om endast en minoritet får allergibesvär. I kommunen ska finnas kompetens så krav ställs på alternativ med djurfri äldreomsorg vid upphandling.
- Tydliga gränser ska sättas för forskningsprojekt och klinisk verksamhet med vårdhund och liknande så de förläggs i separata byggnader helt skilda från ordinarie vårdlokaler.

Mat, nötter mm

- Alla personer som blir inlagda på sjukhus ska garanteras mat som man tål.
- Landstingen kan ta beslut om nötfritt på sjukhus. I annat fall måste de ha en hantering av och information kring jordnötter och nötter som fungerar. Om landsting beslutar om nötfri sjukhusmiljö bör information om detta ges till personalen.

Information till patienter och besökare

- Besökare och patienter i vård och omsorg bör komma parfym- och rökfria. Information bör ges i brev och kallelser, se exempel här;
http://forening.astmaoallergiforbundet.se/wp-content/uploads/2018/02/Astma_banner_doft-och_rokfri_Extern.jpg
- Besökare på sjukhus (sluten vård) bör inte ta med blommor/växter till sjukhuset.
- Om landsting beslutar om nötfri sjukhusmiljö bör information om detta gå ut även till besökare och patienter.

Vänliga hälsningar

Marie-Louise Luther

ombudsman inomhusmiljö/funktionshinderspolitik

e-post: marie-louise.luther@astmaoallergiforbundet.se och tel. 08-506 28 211

Mer information:

Astma- och Allergiförbundet (och webbshop): www.astmaoallergiforbundet.se

FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning: www.funktionsratt.se

Vägledning till gällande regelverk – Hundar i vård och omsorg, Socialstyrelsen m fl

<http://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/19493/2014-8-7.pdf>

Vägledning till praktiskt arbete – Hundar i vård och omsorg, Svenska Läkaresällskapet m fl

<http://www.svf.se/Documents/Annonser/hundar%20i%20v%C3%A5rd%20och%20omsorg%20-%20webb.pdf>

Positionspapper om Funktionshinder och delaktighet 2017, Sveriges Kommuner och landsting;

https://skl.se/download/18.55ed7ed715ffdf9330b623db/1512026754637/Positionspapper%20Funktionshinder%20och%20delaktighet_171129.pdf